

■ Podnikání

Drahe energie nutí firmy půjčovat si na provoz. Neodrazují je ani vysoké úroky

Adam Mašek

adam.masek@hn.cz

Zájem o firemní úvěry v českých bankách ze strany malých a středních podniků zatím nepolevuje. A to i přes citelný růst úrokových sazeb, který půjčky značně prodražuje. V některých peněžních domech panuje dokonce lepší situace než loni touto dobou. „Pokud hodnotím první kvartál ve srovnání s loňským rokem, zaznamenáváme dokonce růst poptávky,“ potvrzuje Pavel Prokop, ředitel bankovníctví pro malé a střední podniky v ČSOB, největší bankovní skupině v Česku.

Ani v České spořitelně či Komerční bance, které patří mezi další významné poskytovatele firemního financování, zatím pokles nevidují.

8 procent

■ Taková je horní hranice úrokové sazby, za kterou si firmy nejčastěji berou úvěry. Spodní hranice je na šesti procentech.

„Meziročně výrazný útlum nepocítíme, čísla se naopak takřka dostávají na předcovidovou úroveň,“ říká Petr Vostrý, který je ve Spořitelně manažerem péče o klienty. Obdobný trend hlásí například i v Raiffeisenbank.

Rostoucí trh firemních úvěrů potvrzují i statistiky České národní banky. Loni v únoru banky podle ČNB poskytl přibližně 5,7 miliardy korun v rámci úvěrů s objemem do 30 milionů korun. Tedy těch, které si nejčastěji berou malé a střední firmy. V letošním

únoru to v této kategorii bylo bezmála šest miliard korun, což meziročně znamená pětiprocentní růst.

Základní sazba centrální banky, od které se odvíjí i cena půjček pro firmy, se přitom nyní nachází na úrovni pěti procent, kam se dostala po sérii několika skokových zvýšení. A podniky si navíc berou úvěry dražší. S připočtením obchodní a rizikové marže si v bankách podle Prokopa půjčují peníze s úrokem pohybujícím se nejčastěji mezi šesti a osmi procenty.

Podle bankéřů, které HN oslovily, žádají podniky o financování hlavně proto, že se jim výrazně prodražuje provoz, což zvyšuje jejich potřebu volného kapitálu. Ani vyšší sazba je tak zatím neodrazuje. Vysoké ceny platí za energie, plyn či pohonné hmoty a potíže jim dělají i opožděné dodávky různých komodit od drahých kovů až po čipy.

Podle Evy Svobodové, generální ředitelky Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, trápí firmu hlavně zvyšující se cena energií. „Nechtěl se v době rostoucích sazeb zadlužovat, potřebují šetřit. Ideálním řešením je podle nás mimo jiné zastropování cen energií,“ říká.

Kromě toho firmy využívají peníze od bank i na to, aby se předzásobily a částečně se tak vyhnuly zranitelnosti vůči potrháným dodavatelsko-odběratelským řetězcům. „Typicky jde o podniky, které byly doposud zvyklé naskladňovat se maximálně na tři měsíce dopředu. To ale při současných problémech s dodávkami nemají šanci procesně utáhnout. A shánějí tak financování na to, aby se mohly dosta-

tečně předzásobit a vydržet případný výpadek dodávek klíčových vstupů,“ říká Prokop z ČSOB.

Podle Vostrého z České spořitelny jde ale o trend, který trvá již delší dobu. Firmy si problematiku závislosti na globálních dodavatelských řetězcích uvědomily zejména v souvislosti s vypuknutím pandemie koronaviru a také uváznutím obří nákladní lodě Ever Given v Suezském průplavu.

Čistě u investičních úvěrů ale bankéři přiznávají, že někteří klienti svá rozhodnutí, zdali si vzít dlouhodobou půjčku, zvažují více než dřív. Obávají se nejisté budoucnosti. „U investič-

ních úvěrů dochází k delšímu rozhodování ze strany majitelů nebo manažerů firmy – přemýšlejí, zda investici odložit nebo zda nebude její návratnost ohrožena,“ říká mluvčí Komerční banky Michal Teubner.

Podle Prokopa z ČSOB stále řada společností pokračuje v nákupu nových technologií, strojů a moderních systémů, do čehož je nutí konkurence, která také digitalizuje a robotizuje. „Když to firmy neudělají, hrozí jim, že vypadnou z trhu,“ říká.

I to se může časem změnit. Jak naznačuje šetření, které mezi svými členy provedla Hospodářská komora, až

44 procent malých a středních podniků hodlá do konce roku své investice utlumit kvůli obavám z nepříznivého ekonomického vývoje. Ještě v lednu to bylo jen 29 procent. Silný propad očekávají především společnosti z oblasti služeb. Průzkum to přičítal změně chování kvůli růstu inflace.

„Nedostatečné investice firem mohou způsobit jejich zaostávání za zahraniční konkurencí, zejména z Německa a dalších západních zemí,“ varuje před hospodářským trendu prezident Hospodářské komory Vladimír Dlouhý.

S přispěním Marka Milera

Úvěry na provoz s připočtením rizikových a obchodních marží si firmy v bankách nyní podle expertů půjčují peníze s úrokem okolo šesti až osmi procent. Foto: Shutterstock

■ Centrální banka

Českou ekonomiku čekají ještě dvě až tři zvýšení sazeb

Marek Miler

marek.miler@hn.cz

Když Česká národní banka na začátku dubna zvýšila úrokovou sazbu, stalo se tak za uplynulých dva roky už po sedmé. Boj s inflací tím ale nekončí, protože novou vlnu zdražování, které znepokojuje firmy i domácnosti, přinesla válka na Ukrajině. Na základě nejnovějších dat nyní analytici přicházejí s odhady, že letos dojde ještě k dalším dvěma až třem zvýšením a klíčová sazba se přiblíží až k šesti procentům. Nevylučují ani umělé posilování koruny.

Představitelé národní banky často opakují, že boj s rostoucími cenami je nyní prioritou. Podle nich je třeba „ukotvit inflační očekávání“ – tedy přesvědčit firmy a veřejnost, že sou-

časná inflační perioda je jen dočasná a se zdražováním nelze počítat do budoucna. Kdyby s rychlým růstem cen začaly počítat firmy ve svých kontraktech a lidé při vyjednávání o mzdách, byl by boj s inflací v budoucnu mnohem složitější.

Luboš Mokráš, makroekonomický analytik PPF banky, vidí pro další růst sazeb ještě prostor, byť omezený. „Podle nás má zvyšování smysl. Souhlasíme s tím, že jde především o ukotvení inflačních očekávání – tedy o omezení sekundárních inflačních tlaků – a o co nejrychlejší návrat na nižší úroveň inflace,“ říká Mokráš.

ČNB má cíl držet inflaci – čili meziroční tempo růstu cen – kolem dvou procent. K tomu používá změny takzvané dvoutýdenní repo sazby, od které se odvíjí tržní úroky u bankovních vkladů a úvěrů. V březnu ale

míra inflace vystřelila na 12,7 procenta a v květnu může podle odhadů kulminovat až na 14 procent. Proto ČNB repo skokově zvyšovala, naposledy o půl procentního bodu na současných pět procent. Šlo také o reakci na válku na Ukrajině, jež do už tak inflační situace přinesla další impulzy: ceny plynu a pohonných hmot vyskočily, stejně tak jako ceny potravin, které reagují na ohroženou produkci ukrajinského obilí a další vlivy.

~
Válka na Ukrajině do už tak inflační situace přinesla další impulzy.

Zvýšení sazeb zdražuje podnikům úvěry na provoz a investice a domácnostem komplikuje cestu k spotřebitelským půjčkám a hypotékám. Tím ČNB tlumí ekonomickou aktivitu a oslabuje tlak na další růst cen.

Podle Mokráše by letos repo mělo kulminovat někde mezi 5,5 procenta a šesti procenty. Makroanalytici Jiří Polanský v České spořitelně a Martin Gürtler v Komerční bance shodně odhadují, že ČNB zvýší sazbu naposledy v květnu, také na 5,5 procenta. Analytici v pražské Raiffeisenbank očekávají další zvyšování až na 5,75 procenta.

Zvyšování sazby musí banka nyní pečlivě zvažovat, protože se v ekonomice projeví nejdříve za rok a v té době už bance pomůže vyšší srovnávací základna letošních cen. Banka také od některých komentátorů sklí-

zí kritiku, že dusí hospodářství vysokými sazbami v době, kdy se firmy a domácnosti už tak musí vyrovnat s růstem cen a drahými energiemi.

Pro ČNB se otevírá ještě možnost, jak inflační vlnu tlumit bez dalšího zvyšování sazeb: posilováním kurzu koruny. To se podle Polanského může ukázat jako účinnější nástroj proti inflaci. Na další zvyšování sazeb už ekonomika nebude příliš reagovat, neboť řada firem přešla na levnější úvěry v eurech. „Proto vliv měnového kurzu výrazně nabývá na významu, zvláště v současné době, kdy k inflaci nemalou měrou přispívají ceny dovážených komodit,“ říká Polanský. Mokráš z PPF banky soudí, že by využití kurzu sice působilo rychleji než sazby, ale zasáhlo by hlavně exportéry. Také by šlo o nesystémový nástroj, kterým se ČNB zpravidla brání.